СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 190. Джерзі Ситі, Н. Дж., середа, 17-го серпня 1938. No. 190. Jersey City, N. J., Wednesday, August 17, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ПОШИРЕННЯ СУСПІЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ВАШИНҐТОН. — З нагоди третьої річниці ухвалення закону про суспільне забезпечення президент виголосив з Білого Дому через загальнокраєвий ланцюх радіових стацій промову про свою дальшу програму щодо суспільного забезпечення.

Підчеркуючи досягнення щодо суспільного забезпечення за останні роки, президент заявив, що потреби краю ще не вичерпані та що населенню треба ще далі поширяти суспільне забезпечення. Натякнувши на те, що він не вірить у ніякі утопійні пляни суспільного забезпечення, він усетаки заявився за поширення програми суспільного забезпечення до того, поки вона не обійме тих усіх, що його захорони потребують.

При кінці своєї промови президент згадав конґресменів Дейвида Дж. Луїса з Меріленду й Давтона з Норт Каролайни та сенаторів Ваґнера з Ню Йорку і Гарисона з Місісіпі як тих, що їм належиться признання за переведення закону про суспільне забезпечення в конґресі.

КАНДИДАТ ПОЧИНАЄ КАМПАНІЮ ПРОТИ РУЗВЕЛТА.

ВЕЙКРОС (Джорджія). — Сенатор Волтер Джордж, що тепер знову кандидує на цей уряд, виступив тут зо своєю першою публичною промовою від часу, як президент Рузвелт натаврував його як назадницького демократа, що заслугує на поразку при виборах.

Джордж у своїй промові напав на Рузвелта за те, що, мовляв, він хоче один правити цілим краєм.

ЗАКИДАЄ КОМУНІСТАМ БАЖАННЯ ПРАВИТИ РУЗВЕЛТОМ.

ВАШИНҐТОН. — Джан П. Фрей, віцепрезидент Американської Федерації Праці, зізнавав у понеділок знову перед конґресовим комітетом для розсліду неамериканських акцій і в своїх зізнаннях підняв сензаційні закиди, що, мовляв, комуністи пробують керувати політикою президента Рузвелта.

Фрей заявив, що десь у травні цього року відбулася в Парижі комуністична конференція, на котрій порішено заставити Рузвелта повести багато радикальнішу політику. Коли члени комітету спиталися Фрея про джерела його відомости, Фрей заявив, що він це знає довірочно та що не може подати джерела до публичного відома. За правдивість свого джерела ручив тим, що він вірить у його правдивість та що був 42 роки урядником у робітничім юнійнім русі.

БОРОТЬБА ПРОТИ РЕКЕТІРІВ.

НЮ ЙОРК. — Прокуратор Томас Е. Дюї поставив у понеділок на суд перед суддею Пекорою як обвинуваченого за рекетірство Джеймса Гайнса, окружного лідера Тамані Голу. Не зважаючи на те, що з Гайнсом обвинувачені були за ті самі злочини 9 осіб, Дюї зажадав переведення наперед суду проти самого Гайнса. Цілий перший день зійшов на виборі присяжних. Вибрано лише 6.

РЕКОРДОВА СПЕКА.

НЮ ЙОРК. — У понеділок навістила цю околицю спека понад 93 ступні Фаренгайта. За рекордами місцевого бюра погоди, це найвища спека занотована в цей день від початку існування бюра.

В Абиліні, Фінікс і С. Антоніо в той день температура досягнула 100 ступнів.

„АВТОМОБІЛЬНИЙ ПРИНЦ" ЖЕРТВОЮ ДИВНОГО ВИПАДКУ.

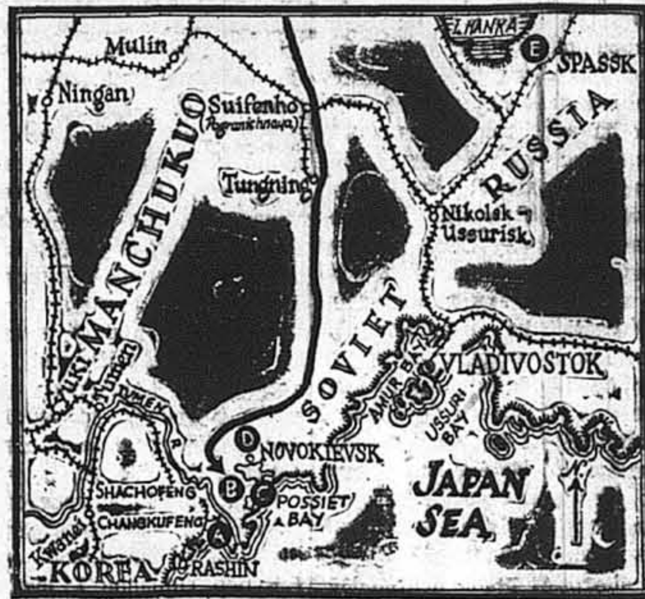
ЛИТЛ КЕРЕНТ (Онтаріо, Канада). — Даниел Джордж Додж, 21-літній міліонер, загально звісний як „багатий принц" автомобільного промислу, утонув тут у заливі Джорджієн.

Додж приїхав сюди в пошлюбну подорож зо своєю молодою жінкою, з котрою оженився пару тижнів тому. У його літнім таборі вибухнув йому в руці кусок динаміту, як він його оглядав з одним робітником табору. Вибух урвав Доджові ліву руку й розбив йому череп. Від вибуху цього куска вибухнув іще інший кусок динаміту й обсипав склом його жінку. Як Доджа везено до шпиталю, він вискочив з човна в воду. Його тіла ще покищо не добуто.

ВІДКРИТТЯ ВСЕСВІТНЬОГО КОНҐРЕСУ МОЛОДІ.

НЮ ЙОРК. — У міському стадіоні на острові Рандолса відкрито в приявності 23,000 гостей Другий Всесвітній Конґрес Молоді, на котрий приїхало понад 500 делеґатів з усіх майже країв світу. Конґрес витали офіціяльно: посадник міста Ню Йорку в імені міста та заступник секретаря стейту в імені федерального уряду, а крім цього представники Франції, Ліґи Націй і Чехословаччини.

Для розривки делеґатів влаштовано першого дня виставу, у котрій чехи попisувалися танцями, поляки продукувалися гімнастичними вправами, а мурини й китайці співами.

ЧИ БУДЕ ТУТ ВІЙНА?

Мапа тої частини Далекого Сходу, де з собою билися, чи може ще далі б'ються, японські й російські війська. Російська артилерія острілювала горб Чанґкуфенґ (А) і Шачофенґ (В). Донесення говорять про концентрацію російських військ на берегах заливу Посета (С), що російський маршалок Блюхер має свою кватиру в Новокієвську (D) та що Росія має 140 літаків у Спаску (Е).

ЗНАЙШЛИ ОСТАНКИ „УТРАЧЕНОГО РАЮ" В ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ.

Професор університету Джанса Гопкинса, Едвард Бері, подав Геольоґічному Товариству Америки звіт зо своїх відкрить вимерлих ростин, які він знайшов у вульканічнім поросі вулькану в провінції Патаґонії в Арґентині. Ростини ці згинули через страшні вульканічні вибухи 20 до 25 міліонів літ тому. В попелі вулькану проф. Бері знайшов аж 92 роди ростин нині зовсім невідомих пород.

ЧУВ УДАР СЕРЦЯ.

Д-р Ричард Снайдер з Пітсбургу каже, що він мав небувалу нагоду почути удар серця. Його завізвано до Цимера, недужого на серце. Хорий жалувався йому давніще на болі в серці. Коли лікар до нього прийшов, хорий уже не чув болів. Як лікар приложив свою слухавку до грудей недужого, то чув, як серце билося якийсь час зовсім правильно, а потім нагло перестало битися й хорий нагло помер.

Лікар каже, що це був удар серця, бо в звичайних випадках серце перестає битися на який час, пропускає кілька ударів, а потім знову починає битись, але вже не так сильно й не ритмічно, аж поки зовсім не перестане.

БУДОВА ДОРІГ ДО НАЙВИЩИХ ВЕРХІВ АЛЬП.

На днях скінчено пляни будови сімох доріг до ледняків альпейського ланцюга, яких загальна довжина доходить 100 км. Нові дороги влекшать туристам доступ до найвищих верхів Альп. Дороги широкі 4 м. і матимуть численні місця до вимінання самоходів. Роботи при будові цих доріг триватимуть два роки. Реалізація цього пляну уможливить доступ до 200 верхів Альп, високих понад 3,000 м. Крім того проектують будову великої альпейської поперечної дороги, що получить місто Блюденц у Передарулянії з Лієнцом у східнім Тиролі.

МАСОВА ЗАБОРОНА ДИТЯЧИХ САДКІВ У ПІДГАЄЧЧИНІ.

Повітове староство в Підгайцях по довгих заходах та інтервенціях дозволило відкрити дитячі садки „Рідної Школи" ледви в 14 селах, заборонивши вести дитячі садки в 25 селах. Як причину заборони староство подало, що у згаданих селах буде „самоуправний" садок, де зможуть знайти опіку всі діти в передшкільному віці дотичної громади.

ПІДЗЕМНІ ХІДНИКИ В ТЕРЕБОВЕЛЬЩИНІ.

В селі Ґовилові, пов. Теребовля, запалася припадково земля і відкрила слід підземних хідників й комор у глибині трьох метрів під землею. В коморах і 5 хідниках ствердженo сліди побуту людей, а закіптені стіни вказують, що там варили страви. Комора має форму кола, проміру 4 м. і спирається на грубім стовпі з глини. Хідники і комора викопані у глині. Селяни оповідають, що 40 років тому відкрито теж припадково підземну комору з останками горшків і тканин, яку власник ґрунту велів засипати. Здогадуються, що хідники й комори походять з часів турецьких і татарських наїздів.

НЕ ВІЛЬНО ДОПУСКАТИСЯ НЕМОРАЛЬНИХ ЧИНІВ ДЛЯ „ДОБРА СЛУЖБИ".

Голосним відгомоном відбилася справа скарбового інспектора Стефана Думанського, який відповідав перед судом за неморальні вчинки з малолітніми нібито в „інтересі" і для „добра служби". Найцікавіше, що суд увільнив його від вини і кари. У звязку з кампанією польської преси в цій справі міністерство скарбу оголосило комунікат, що скарбова палата у Ґрудзьондзі припинила в урядуванні Думанського, зменшила йому платню на половину і веде проти нього дисциплінарку, бо ніякими службовими оглядами не можна оправдати його неморальних учинків.

ЗАВАЛИВСЯ ДІМ, ЩО В НЬОМУ СКРИЛОСЯ 25 ОСІБ.

У Сереті, в громаді Біґар в Семиґороді, завалився деревляний дім, що в ньому скрилося 25 осіб перед бурею. Зпід румовищ добули 2 трупи, 3 тяжко ранені особи й 15 легко ранених.

ВЕЛИКА ЗЛОДІЙСЬКА АФЕРА В ТАТАРОВІ.

Слідчі власті в Татарові (в Карпатах) викрили незвичайну справу. У філії татарівської польської кооперативи „Лєснік" зо Львова викрили останніми місяцями недобори, що сягають кількадесять тисяч злотих. Тепер виявилося, що аж 7 купців у Татарові розпоряджалися бандою 5 злодіїв, що систематично обкрадали кооперативу „Лєснік". Товари злодії продавали пасkарям за 20% вартости. В аферу вмішані й деякі власники пансіонів у Татарові.

КАТАСТРОФА.

Поспішний поїзд, що їхав з Вербника, ілжецького пов., до Островця, опатівського повіту, (Келиччина), наїхав на проїжджаючий санітарний самохід Суспільної Обезпечальні з Островця, що ним їхало 5 осіб з шофером. Самохід розбитий зовсім. Його волік поїзд майже 1 км. Всі пасажири й шофер згинули на місці.

ЦІКАВА ТЕКТОНІЧНА ПОЯВА НА ВОЛИНІ.

Між селами Яблонка й Окіньськ, на Ковельщині, підчас вервення за водою натрапили на дуже багаті джерела, що бухнули стовпом води 7-метрової висоти. Джерела окружили валом землі. Створилось озерце з проміром 50 м. Вода в озерці має постійну температуру. У цій воді не ростуть ніякі водні ростини, ані ніякі створіння, а риба, впущена до озерця, гине по кількох годинах. Глибина озерця 3 метри. Хемічного складу цеї води ще не прослідили.

ТРАҐЕДІЯ В РОДИНІ.

В родині Івана Несуха в Теребелі, Закарпаття, віддавна неспокої через те, що Несух мав зносини з 22-річною дівчиною. Жінка сварилася, а дітям ніяково слухати такі речі про 52-річного батька. Справа аж так далеко зайшла, що дійшло до нечуваної траґедії. Коли над вечором молода дівчина верталася з поля, син Несуха засівся в кукурудзі з сокирою. Дівчина, хотячи перейти річку, ступила на кладку, а тоді ззаду прискочив хлопець та втяв сокирою її в голову. Вона впала у воду і скоро сконала, а хлопець утік.

ТРАҐЕДІЯ МОЛОДОГО ЧОЛОВІКА.

В лісах у Перемишлянщині знайшли в стані повного виснаження, вихуднілого 28-літнього ґімназійного абітурієнта Дамяна Зарицького з Калуцинн. Він змирився голодом. Заявив, що не послухав батьків і попав у критичне положення. Нещасного відвезли до лічниці в Перемишлянах.

ВЕЛИКА СПЕКА В ЕВРОПІ

ЛЬВІВ. — У цілій полудново-східній частині Европи запанувала велика спека. Та головно дається в знаки жарота в околицях східної Галичини. Після дощевих днів настали впрост тропікальні дні. Та проте українські селяни серед цеї великої спекоти мусять тяжко працювати, щоб чимскорше зібрати з поля збіжжя, яке внаслідок цеї спекоти висипається з колосся.

НАПРУЖЕННЯ В ПОЛІТИЦІ.

ЛОНДОН. — Англійська суспільністьназверх зовсім спокійна щодо подій, які розвиваються в середущій Европі, головно на чехословацькій границі. Німеччина мобілізує майже цілу свою армію, враз з резервами, а крім того переквірувала всі приватні вантажні й особові авта, а також коні і всі інші вючні звірята. З другого боку, Чехословаччина обернулась також в один військовий табор.

В англійській пресі розвинулась дискусія між відомим англійським журналістом та бувшим редактором „Таймсу", Викгемом Стідом, і лордом Ротермиром, „королем" англійської преси. Стід закидає лордові Ротермирові, що той заохоче Німеччину до нападу на Чехословаччину, кажучи, що Англія на оборону Чехії не піде. На те відповів Ротермір, що краще, щоб Чехословаччина знала цілу правду і рятувала, що може. Бо це є правдою, що колиб Німеччина захопила Чехословаччину, то Англія на оборону празького уряду, що є „власністю Москви", таки не піде. Навіть колиб вона хотіла йти, то щонайменше три великі британські домінії спротивляться цьому і відлучаться, а це буде означати кінець Британської Імперії.

УЧАСТЬ УКРАЇНЦІВ У ВІДКРИТТІ КОРОЛІВСЬКОГО ПАМЯТНИКА В БЕЛЬҐІЇ.

БРІСЕЛЬ. — Дня 24 липня ц. р. відбулося в містечку Нівпорт, у Бельґії величаве відкриття памятника бельґійському королеві Альбертові, який кілька літ тому впав з одної скали і вбився. Король Альберт у часі війни був начальним вождом бельґійських військ. На відкриття прибули представники англійської, французької і інших союзних армій. Був теж французький маршал Петен.

На запросини орґанізаційного комітету взяли участь у параді також представники українських воєнних ветеранів, що живуть у Бельґії, враз зо своїми трьома українськими прапорами. Їх уставили впорядчики того свята зараз по представниках французької армії. Участь українських ветеранів повітали бельґійські ветерани, яких було коло 30,000. Крім того про цю участь була відповідна згадка через радіо.

ЗО СКАНДАЛІВ ПОЛЬСЬКОЇ АРИСТОКРАТІЇ.

КРАКІВ. — Трапилося раз таке польській графині Зиберк-Плятер, що вона породила неправесного сина. Щоб закрити цю неприємну історію, вона віддала немовля одній убогій жінці, Катерині Масляковій, на виховання, обіцюючи їй велику нагороду за виховання, а також зобовязуючи її тримати строго тайну. Маслякова свою обіцянку додержала, але пані графиня ні. Вона скоро забула про свою неприємну пригоду і забула про малого синка. Він виростав на опіці Маслякової. Нарешті цього було Масляковій забагато і вона постаралась наперед про те, щоб синок дістав своє правильне назвище. А тепер вона заскаржила графиню до суду за 30,000 злотих, як відшкодування за виховання сина. Графиня тепер перебуває за границею. Сподіваються в часі розправи сензаційних вісток.

ПРИЇЗД АНҐЛІЙСЬКОГО КОРОЛЯ ДО АМЕРИКИ.

ЛОНДОН. — Одна англійська газета, „Ди Дейлі Стар", надрукувала таку новинку, що англійська королівська пара правдоподібно відвідає на черговий рік, у часі світової вистави, Америку. В той рік англійський король відвідав би всі домінії Британської Імперії, серед них Канаду. Звідтам він вступив би до Америки.

ЯПОНСЬКО-СОВЕТСЬКЕ НАПРУЖЕННЯ.

ТОКІЙО. — Японські ґазети говорять, що хоч бої на советсько-корейській границі припинилися, то проте обі армії стоять напроти себе у ворожій позиції, готові кожної хвилі відновити боротьбу. Погранична комісія, щоправда працює, але кожний раз натрапляє на труднощі.

МОСКВА. — Орґан советської фльоти, „Красний Флот", говорить також, що советсько-японське перемиря короткотревале. Він каже, що Японія приготовлялася до війни з Советами довгий час. Вона зібрала на советській границі 400,000 вояків, 1,200 тяжких гармат, 650 повзів і 550 літаків. Вона це не надурно нагромадила, говорить „Красний Флот".

"SVOBODA" (LIBERTY).
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ХВАЛИ МЕНЕ, РОТЕ

Живемо в часах масової пропаґанди. Кожний „пропаґує" свою справу: держави, системи, нації, церкви, партії, орґанізації. Хто не пропаґує, той скоро пропадає. Кого навіть на пропаґанду не стати, той видно самий у справу не вірить.

Звісно, що всякому, хто візьметься за пропаґанду якоїсь справи, легко в цій пропаґанді переборщити. Вже з самої сути пропаґанди виходить потреба поминати все, що може пропаґанді пошкодити, та підчеркати те, що пропаґанді пособляє. Переборщування пропаґанди в певних межах самозрозуміле. Коли воно переходить поза певні межі, відбивається зле на пропаґанді, нищить її власні плоди. Тому в усякій пропаґанді існують певні межі, поза які не можна виходити, бо тут усякому стає ясно, що пропаґанда вийшла поза межі правди.

Такі признаки має ця пропаґанда, що від якогось часу виходить з Московщини. Світ уже має свою ціну для московських запевнень про доспіхи, про небувалі ударні кампанії, про надзвичайні врожаї. Світ знає, що по надзвичайних доспіхах промислів люди ходили без найконечніших фабрикатів. Світ знає, що понадзвичайних жнивах по краю мандрував голод. Світ знає, що по ударних кампаніях ішли чистки за саботажі та зловжитки. Московська пропаґанда довела до того, що на неї малохто в світі звертає увагу. Всякий знає, що хто повірить цій пропаґанді, тому скоро прийдеться цього жалувати.

Це заставляє Москву шукати все нових способів пропаґанди. Останніми часами Москва взялася використовувати для цього цей свій нібито парлямент, нібито оснований на демократичних засадах вибору і з нібито демократичними правилами нарад. У тім нібито парляменті нібито вибрані посли виступають з прегарними промовами про чудесні „достіженія" совєтського „строітельства". Такі промови потім уже може донести кореспондент заграничної ґазети, пускаючи в цей спосіб у світ пропаґанду про великі доспіхи большевизму не як свої власні відкриття, але як просто цитати чужих слів. У цей спосіб кореспондент і свою журналістичну дівичість зберігає й ласки в москалів назбирає.

Останньої неділі, наприклад, американська новинкарська аґенція „Асошіейтед Прес" донесла з Москви пук винятків з промов таких послів у цьому російському парляменті. Прекрасна китиця досягнень! Виходилоб, що економічне життя в Росії поступає незвичайно гарно. В кожному краю відчиняють нові промисли. Люди закидають старі способи господарки й переходять на нові. Кочевики поселяються на землі й стають рільниками. Рільники закидують деревляні плуги й переходять на залізні й моторові. Продукція добра росте. Ось вам Грузія: в 1937 році вона випродукувала добра 18 разів більше, ніж за царських часів! Чиж не ясно, що совєтська влада краща від царської?

Можливо, що когось ця пропаґанда запропаґує. Одначе людей, котрим мізку не легко закадити цифрами, які на всяку похвалу вимагають доказу, вона не здурить. Таким людям звісно, що такі цифри подані без ніякої контролі, що в Росії їх навіть у сумнів подавати не можна, а тимсамим вони не мають у світі ніякої вартости.

ПАН БЕК ХОЧЕ СТВОРИТИ „ТРЕТЮ ЕВРОПУ"

(Надіслане для „Свободи" з Литви).

З котрими державаи в Европі думає йти Польща? Чи з Анґлією й Францією, чи може з Італією й Німеччиною? Оте питання стараються між іншим розчовпати нині в Европі.

Приглядаючися до Польщі, можна сказати, що й сама Польща цього не знає: з одного боку вона буцімто „співпрацює з демократичною Европою", себто Францією й Анґлією, а разом з тим фліртує з „динамічними державами", Італією, а особливо Німеччиною. Цю свою політику, яку Польща повела від 1934 року, поляки називають „самостійною політикою", бо передтим Польща, на їх думку, служила інтересам Франції. Одначе та „самостійна політика" довела Польщу до того, що Берлін став був правдивим патроном Варшави. Змінилися часи: ще до 1929 року Польща нарікала на Литву й вела супроти неї неприязну пропаґанду, казала, що Литва не має самостійної політики і тільки слухає, що каже Берлін, а тепер та сама Польща, відвернувшись від Франції, стала послушницею Берліну, дарма, що Польща має претенсії бути „велькім моцарствем".

Одначе тепер самі поляки вже бачать, що така „самостійна політика" Польщі нічого не дала і Польщі за велику державу ніхто не признав, а Німечина, яка впродовж останніх 5 літ узброїлася, ремілітаризувала рейнський край, прилучила собі Австрію та збирається забрати судетський край від Чехословаччини й т. д. Хто заґарантує, що одного гарного дня Німеччина не скаже полякам: „Пани, геть з нашого коридора та інших наших земель!"

Отже що Польщі робити? Вертатись до Франції? Одначе чи те буде „гонорово"?

Ось тому Польща зачала шукати виходу. Вона хоче започаткувати „третю Европу", зложену з невтральних держав, які не симпатизують ні з анґлійсько-французьким союзом, ні з німецько - італійським. З тою метою пан Бек був у Стокгольмі, Ослі, в Талині, Ризі й підчас лету до Латвії зо своїм літаком був спустився на летовищі в Кавнасі, де впродовж 18 літ офіційно не був ні один польський дипльомат! Майже в той самий час до Риґи прибув і шеф польського ґенерального штабу, ґен. Стахевич, видно, на те, щоби підготувити ґрунт для плянів пана Бека.

На чім полягає польський плян „тшецей Европи"? Офіційно той плян ніде не опубликований, одначе преса багато про нього пише. Пресові інформації кажуть, що пан Бек плянує таку дипльоматичну систему, в яку ввійшлиб: Естонія, Латвія, Литва, Польща та Румунія. Ці держави, на думку Бека, мають становити невтральний бльок, до якого пізніше приступлять Фінляндія та скандинавські держави. Глянувши на карту Европи, побачимо, що ці держави, від Норвеґії на півночі й до Румунії на полудні, відділяють Росію від Німеччини, що, як відомо, мають між собою ворожі відносини. Такий бльок на випадок війни міг би відіграти ролю невтралізатора, який не допустив би до поважних конфліктів. Ось тому пан Бек задумав їздити по скандинавських та прибалтійських краях.

Що дала панові Бекові поїздка до прибалтійських держав? Найбільші надії дала йому Естонія, яка боїться Росії й рахує на допомогу Польщі. Латвія пана Бека приняла гарно, а латвійський міністер закордонних справ підчас одного снідання назвав Польщу „великою державою". Це дуже подобалося полякам. Одначе великими успіхами в Латвії Польща не може похвалитися, бо Латвія після „нормалізації" відносин між Польщею й Литвою стала байдужа до польських плянів. Як правдиво замічає французький офіціоз „Тан" (Temps), прибалтійські держави до такого польського „невтрального" бльоку відносяться з великим недовірям. Прибалтійські держави не хотять бути втягнені в комбінації, скеровані проти їх сусідів: Росії й Німеччини. З другого боку, польський бльок викликує багато сумнівів і тому, що до нього не входить Чехословаччина. Це свідчить про те, що в тім бльоку Польща хоче собі запевнити повну геґемонію.

Дуже недовірчиво до „невтрального" бльоку відносяться й скандинавські держави, які не хотять, щоб авантурнича Польща керувала „невтральним" бльоком.

Також неприхильно зустрічають „бльок" Франція й Німеччина. Французи думають, що „бльок" не може бути невтральний, поки польською дипльоматією керує пан Бек. Завданням такого бльоку під впливом Польщі, на думку французів, булоб не відділити Росію від Німеччини, але задержати Росію від евентуальної інтервенції, що мала би паралїжувати наміри Німечини (La Croix, 18. VI., ц. р.). Німці знають, що вони вічно не будуть дружитися з Польщею, й тому отверто признають, що „невтральний" бльок їх немало цікавить. Одначе Німеччина з симпатією стрінулаб такі наміри, яких досягненням булоуб відділення Совєтів від Европи й у той спосіб знищення совєтських военних договорів з державами західньої Европи („Ґерманія", VI. 19, ц. р.).

Після невдачі з „третьою Европою" та з „невтральним бльоком" польська преса („Курєр Поранни") вже пише, що Польща взагалі не хотіла й не хоче творити ніяких „бльоків", ані „осей". Вона тільки хоче заключити договори ненепадення з цілим бльоком держав, але з кожною державою зокрема. Одначе друга частина польської преси („Польонія") не вірить у це офіційне спростування й каже, що такий бльок Польщі та прибалтійських держав може існувати, співпрацюючи тільки з Анґлією та Францією, які дійсно хочуть миру.

Як бачимо, удача пляну Польщі залежить від становища прибалтійських держав: якщо вони ввійдуть до такого бльоку, то він швидко склеїться. Одначе прибалтійські держави такого поважного й ризиковного кроку ще не роблять, бо покищо нема конечної потреби. Якщо відносини між ними та Німеччиною й Росією поґіршились би, то така потреба може й булаб. Одначе Німеччина те гарно розуміє й своїх відносин з прибалтійськими державами, особливо з Литвою, псути не хоче. Це дуже добре видно з цього факту, що Німеччина видалила зо своєї території кількох клайпедських ґітлерівців, які втекли за кордон після останніх інцидентів у Клайпеді. Одним словом, за вплив у прибалтійських державах тепер суперничать Польща і Німеччина. До всіх змін на Прибалтиці не остаються байдужі й Совєти.

Як бачимо, Польща робить ріжні комбінації, яких правдиву суть прикриває гарними назвами, як „третя Европа", „невтральний бльок", „вісь Букарешт-Гельсинки" й т. д. Чим усе те пахне, всі знають: всі ці пляни скеровані на те, щоб коштом інших держав рятувати польські інтереси. Що робити Польщі далі, щоб здійснити свої пляни та заснувати свій „бльок" з прибалтійськими державами? Чи вона вживатиме середників дипльоматичних, чи інших? Що робитимуть Росія й Німеччина в такім випадку? Ось питання, на які відповідь дасть близька будуччина.

А. Дарбенас.

Кавнас, 31. липня 1938 р.

У СПРАВІ ЗЛУКИ ЗГОДИ БРАТСТВ З У. Н. СОЮЗОМ

Як уже було повідомлено окремим листом до всіх членів, кожний член обовязаний голосувати в справі злуки два рази. Один раз на загальних зборах усіх членів, а другий раз на зборах свого відділу.

Коли мова про голосування на загальних зборах усіх членів, які відбулися 13-го серпня, то треба ствердити, що багато членів не сповнили цього обовязку, бо не прислали підписаних „Заступництв" до головної канцелярії. Правда, на збори прислано таке число „Заступництв", що, згідно з постановами асекураційних законів, те число було вповні вистарчальне для ухвалення злуки, одначе це ще не значить, що всі інші члени не мають висказати своєї думки в справі злуки. Навпаки, тут не повинно бути ані одного члена, що не висказав би своєї думки в цій важній справі. Цей обовязок повинен сповнити кожний член і кожна членица. Тому взиваємо тих усіх членів, що ще досі не прислали підписаних „Заступництв", прислати їх янкайскорше.

Тепер подаємо пояснення у справі другого голосування, а саме, голосування на зборах відділу. Щоб таке голосування відбути, то на днях головна канцелярія вислала до кожного відділу всі потрібні документи. Разом з документами вислано також листа, в якому є подані докладні інформації щодо того, в який спосіб має відбутися це друге голосування. І хоч у згаданому листі є подані інформації, то ми отсею дорогою бажаємо ще раз пояснити все докладно й виразно. Отже, по отриманні документів секретар відділу повинен зараз порозумітися з предсідником свого відділу щодо того на котрий день мають бути скликані збори відділу. Назначуючи день зборів, треба звернути увагу, що голосування може відбутися на звичайних місячних, або також на окремих, спеціяльно для тої цілі скликаних зборах. Але таки найкраще скликати спеціяльні збори. На тім документі, що має заголовок „Повідомлення про мітінґ підвладного відділу У. Н. Союзу", треба дописати дату зборів, а опісля вложити те „Повідомлення" до кожного члена поадресованих і почтовими значками засоблених коверт. Крім того повідомлення до кожної коверти треба вложити ще два інші документи, а саме, угоду й плян злуки, й тоді вислати ті коверти з трьома документами всім членам.

Коли вже відбудуться збори й члени відголосують справи злуки, тоді треба повідомити головну канцелярію про вислід голосування. Для повідомлення служить документ, який отримав кожний відділ, а який має заголовок: Посвідчення ухвали. На тім посвідченні треба допивати дату, в якій відбулися збори відділу, й по підписанні того посвідчення предсідником і секретарем відділу прислати його в залученій і оплаченій коверті до головної канцелярії до 30 серпня ц. р.

До повищих пояснень бажаємо зложити ще отсю заяву: Не зважаючи на те, що головна канцелярія і листовно й у „Свободі" давала вже відповіді на запити членів щодо того, чому, мовляв, треба було друкувати стільки ріжних документів та висилати їх кожному членові, а тепер знов кожному відділові, то всетаки члени й урядники надсилають і далі подібні запити. Отже на ті всі запити заявляємо ще раз, що злуку двох орґанізацій, які є заінкорпоровані в двох ріжних стейтах, а саме, в Ню Джерзі і Пенсилвенії, можна перевести тільки в такий спосіб, у який ми тепер переводимо. Це одинокий законний спосіб і іншого нема. Ті всі документи, які ми висилали кожному членові зокрема, й ті всі документи, які ми тепер вислали до кожного відділу, й ті всі документи, які відділи мусять знову вислати до своїх членів, є приписані асекураційними законами. Таксамо закон постановляє, в який спосіб треба повідомляти члена й у який спосіб член має голосувати. Правда, ті всі формальності можуть видаватись нам злишніми й непотрібними. Та це одна справа, як ми думаємо, а друга справа є, як закон постановляє. Закон є законом, і коли ми бажаємо, щоб злука була переведена законно, то мусимо поступати так, як цього вимагає закон.

Головний екзекутивний комітет У. Н. Союзу.

О. Луговий. Автор застерігає за собою всі права.

ЗА УКРАЇНУ

(ВІРА БАБЕНКО)

Повість із часів революції і повстанської війни у Великій Україні. (В двох частинах).

Частина друга

53)

Очевидно, що говорила неправду. Раптовна блідість і жах дівчини запевнили артилериста, що Чеки вона боїться. Значить, коли вона і не звязана з повстанцями, то це звичайна собі селянська дівчина; можливо, що й справді втікачка. Вимова слів зраджувала полтавський або подніпровий говір... Артилеристові стало жаль її.

— Ну, ну, не маєте чого боятися, я пожартував — ласкаво заспокоїв дівчину. — З Чекою я ніколи не мав нічого спільного. Я вояк, а не шпиґун. Та й здається мені, що ми обоє однакові — додав він щиро.

— Цебто? — ніби не розуміючи, спитала дівчина.

— Ну, чейже я українець. Чи може українець, хоч би він був і найяркішим комуністом, байдуже дивитись на те, що витворює влада з Москви в Україні?

— Гм... А цікаво іноді почути міркування червоного старшини — загадочно сказала Віра.

— Червоний однострій, відзнаки, а серце і розум українські.

— Ви засміло висловлюєтеся. Не забувайте, що люди в нашім віку вміють удавати... Тож, товаришу командире, ми не повинні цікавитись, хто звідки і куди їде. Їдемо разом, так припало, а в Славуті кожне піде своєю дорогою.

— Коли так бажаєте — сказав артилерист. — Але може вам буде потрібна поміч. Можете сміло рахувати на мене.

— Яка поміч може бути потрібна для мене?—засміялася вона. — Але коли вже пропонуєте, то побачимо, може й придасться...

Жвава коняка, підохочувана батогом, швидко добилася мети подорожних, до Славути. Тут треба було бути обережнішим, бо околиця була повна большевицьких і польських розвідчиків, що слідили за кожною прибулою особою, та перед большевиками посвідки артилериста, у яких наказувалося всім військовим і цивільним урядам і установам, а також окремим особам, до яких власник посвідки звернеться, оказувати йому поміч і піддержку під загрозою суворих репресій, — оказувала магічний вплив і відкривала дорогу артилеристові до самого кордону. Розрахувавшися з візником, дівчина швидко зникла; очевидно мала добрі вказівки, до кого вдатись. Артилерист пішки вибрався до недалекого села, що лежало над самим кордоном, чи властивіше над демаркаційною смугою, бо лінія кордону ще не була точно встановлена і до села заходили патрулі й облави як большевиків так і поляків.

Вже вечоріло. Мугикаючи пісні, артилерист не зчувся, як станув коло села. Знайомими йому вже стежками, бо був тут нераз, пішов до потрібного йому чоловіка, що займав становище предсідника комітету незаможних, але поряд з тим і довіреним звязковим між повстанцями.

В хаті предсідника вже цілу годину перебувала співподорожниця артилериста. Дівчина заглянула його крізь вікно й заклопоталася. Вказала на нього селянинові, але той, глянувши, заспокоїв її.

— Це наш... Я вже віддавна його знаю... Ніби служить у большевиків в артилерії, але... ним послугуються наші у відповідальніших справах.

— Може ви помилилися... Він має такі повновласті, що й Чека йому помагає — остерігала дівчина. — Заговорював, натякав мені щось по дорозі, але я всетаки побоювалася його...

— Нехай собі їде з мандатами від самого Леніна і Троцького, то всетаки нема що його боятися. Він наш цілим серцем і душею. А їздить під ріжними іменами і на ріжні документи.

Артилерист не здивувався, заставши Віру. — А що, чи я вам не казав,—зажартував замісць привитання — що ми мабуть однакові? Бачите, не втекли від мене...

— Не знаю, може... Коли вже так, то я втікаю розшукувати батька, що виеміґрував з урядом у Галичину.

— Ну, мені дорога не туди... Мушу тут побачитися з двома добродіями та й назад вертатися. А ви старайтеся чимскорше за кордон, коли так... Бо лихо може й не спати.

— А як стемніє трохи, ми підемо — сказав селянин.

— Та глядіть, перепровадьте її в певному місці. Та розтолкуйте, кудою має йти, щоб не попала в руки полякам при границі.

— Коли й попаду, то чейже відпровадять до батька, де перебуває уряд. Але буду пробиратися далі від кордону непомітно.

— Цим, добродію, не турбуйтеся, мені не першина. Я дам адресу нашого певного чоловіка по тім боці, або й заведу — заспокоював дядько.

Обговорили все до подробиць і чекали, аж поки добре потемніє. Артилерист виняв жмут марок і передав дівчині. Та відмовилася брати...

— Беріть, у Польщі придадуться — настоював артилерист. — Мені вони непотрібні.

— Але дивно, товаришу, — сказала дівчина, беручи гроші. — Дорогою ви всетаки були цікаві, розпитувалися й страхали... А тепер десь пропала ваша цікавість...

(Далі буде).

Подив.

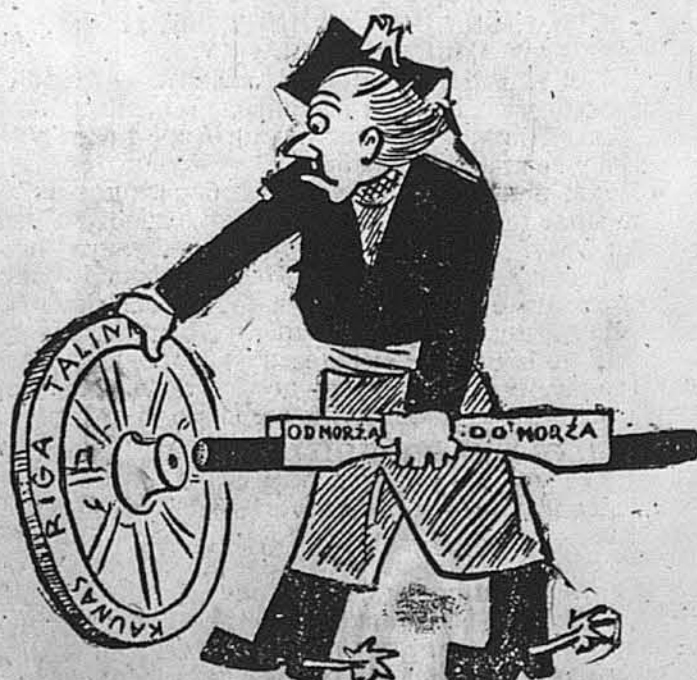
Яким читає свою повість. Від восьмої години рано до шестої години вечором. І кінця тому не видно.

Трохим безнадійно:

— Я подивляю тебе!

— Правда? — сяє з радости Яким.

— Так, бо інший вже давно був би захрип!

„ПСЯКРЕФ, НЕ ВЛАЗИТЬ МОЯ ВІСЬ!"

Карикатура в литовськім католицькім щоденнику „XX Амжюс" на польські дипльоматичні заходи створити свою „вісь".

З ДНЯ

МАЛПУВАННЯ.

Населення земель, що знаходиться під польським пануванням, має ще одну сензацію: малювання плотів. Пан премієр Складковскі переїздив по селах і переконався, що села не виглядають гарно, мальовничо. Найгірше дразнили його погані плоти і паркани. Отож, не роздумуючи довго, пан премієр видав приказ, щоб усі селяни малювали свої плоти і загороди, бо своїм поганим виглядом вони панів міністрів колять в очі.

Раді-нераді селяни мусіли розпочати малювання плотів. А що грошей на фарбу в них не було, то вони давай малювати їх вапном. А що вапно від дощу злізає, то за тиждень, два, ті, на біло помальовані, плоти і паркани виглядали брудно-сіро і своїм поганим виглядом кололи вже не лиш ніжні очі панів міністрів, але й усіх мешканців села. „Тьфу, яке погане", спльовуючи, приговорювали вони і зneохочено заключали: „Ось до якої огиди змушують нас пани міністри!"

ТРОШКИ ТЕОРІЇ.

Малпувати — значить щось нерозумно наслідувати. Бо можна також щось розумно наслідувати і це не буде малпування. Приклад: хтось купив собі соломяний капелюх. Інший, не розвідавши, скільки той капелюх коштує, чи він практичний і чи йому він до лиця, спішить до склепу і собі такий на голову садить. Це малпування.

Або, скажім, якась організація справляє панахиду по якімсь провіднику. Інша собі садиться з панахидою. Не тому, щоб вшанувати того провідника, ні. Тільки щоб показати себе, що, мовляв, „і ми таке саме потрапимо". Це вже малпування.

Але коли чоловік купить собі подібний капелюх, бо він добрий, дешевий і йому до вподоби, то це не малпування, тільки розумне наслідування. Також коли панахиду інша організація справляє не на те, щоб себе „показати", чи іншій організації щось „на злість" зробити, тільки на те, щоб широ, з пошаною вшанувати якусь заслужену особу, — то вона не малпує, тільки розумно наслідує.

ЧИ МАЛПУЮТЬ ПОЛЬСЬКІ МІНІСТРИ?

Польські міністри, які видали розпорядок „украшувати" в той спосіб, щоб малювати плоти і загороди, таки добре малпують. Вони їздили по інших краях, по Німеччині, Франції, Швайцарії, і подивляли чистоту та велику красу тамошніх сіл. Безперечно, що їм мусіло робитися заздрісно, що тамошні села так гарно виглядають; а коли переїхати польську границю, то зараз впадає в очі бруд, погань і нужда.

УКРАЇНСЬКІ СЕЛА.

Українські села, коли жили у трохи кращих відносинах, все мали гарний вигляд. Українським селом, його біленькими хатами, його садками, цвітами й городами захоплювалися колись чужинці. Але нині з українських сіл також пробивається нужда. Бо люди мусять ділити свій ґрунт, свої сади, свої огорожі. По кілька господарів нині живе на тім самім обійстю, на якім жив передтим лиш один господар. А землі наші люди не можуть набути, бо земельні резерви уряд віддає польським кольоністам. Також податками придавлюють наших селян, що вони не всилі їх оплатити. Давить також польський уряд наші кооперативи, наші культурно-освітні інституції, та не дасть нашим людям піднятись ні культурно ні економічно.

Чи можна думати про красу плота, коли нема чим заспокоїти голоду?

СИТИЙ ГОЛОДНОГО НЕ ЗНАЄ.

Польські міністри цього не розуміють. Задивившись на красу інших, щасливіших народів, вони давай живцем ту красу переносити на свій ґрунт. Вони не знають, що краса, естетичні почування — це виплив внутрішніх душевних почувань. Зверха, силою їх не можна накидати. Замість того, щоб їх „указом" накидати, польські міністри повинні подбати, щоб на селах запанували такі відносини, серед яких люди самі дбали б за красу.

Коли люди не голодні, коли добре одіті, коли не журяться, звідки візьмуть грошей на податки, коли не бояться, що будуть їсти в переднівок, то вони тоді починають дбати про красу. Селяни мають вроджений потяг до краси. Дати їм змогу вільніше віддихнути, то вони так прикрасять село, що воно виглядатиме „наче писанка", як говорив наш Шевченко.

УКАЗ НЕ ПОМОЖЕ.

Але давити тих селян культурно, політично й економічно, витискати з них останній сотик на податки і рівночасно вимагати від них „окрас" — це забагато. Пани міністри не дістануть бажаних успіхів. Хоч як їм хотілосяб перед заграничними гостями похвалитися красою свого села, як дехто любить хвалитися своїми кіньми чи худобою, — село так далі буде нуждено виглядати, фарба з плотів буде далі облізати й вони далі будуть виглядати брудно-сіро, як брудно-сірою є їх нещасна селянська доля.

КЛОПОТИ ЛЕТУНА.

Доглас Кориґен, що перелетів Атлянтик, у розмові з Денисом Молиґеном, директором федерального бюра торговельного летництва. Кориґен мав трудності переконати Молигена, що він справді думав летіти до Каліфорнії, а лише через помилку полетів до Ірляндії. Питання Молиґена, видно, наробили Кориґенові багато клопоту, коли він за вухом шкробався.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

СТ. ЛУІС, МО.

Ювилей братства св. Володимира.

30-літній ювилей свого існування святкувало 12-го червня ц. р. братство св. Володимира, відділ 179 Українського Народного Союзу, в Ст. Луіс.

Свято відбулося при співучасти цілої української громади, представників ріжних товариств, представника головної екзекутиви У. Н. Союзу та гостей. Програма почалася панахидами в українських церквах за померлих членів та члениць. По панахидах комітет ювилею запросив членів братства, делеґатів та гостей до Українського Народного Дому на смачний обід, де теж відбувалось продовження ювилейної програми. Програму розпочав п. Михайло Тилович, предсідник братства, щирим привитанням представника екзекутиви У. Н. Союзу, делеґатів та гостей, а на провідника ювилейної програми покликав п. Михайла Петровського. Приймаючи обовязок тостмайстра, він коротенько переповів, як то він з кількома товаришами організував братство св. Володимира, котре нині святкує 30-літній ювилей. Всі присутні слухали п. Петровського дуже пильно і зацікавлено. На їх лицях можна було бачити вдячність та пошану до піоніра, котрого праця для У. Н. Союзу увінчалася великим успіхом.

На першого бесідника із чужинців був покликаний п. Мейсон, предсідник міської ради олдерменів. Він сказав, що українці є найпримірнішими громадянами міста Ст. Люіс та що українці причиняються до створення американської культури більше, як ті народи, котрі прибули до Америки багато скорше від українців. Пізніше говорили судия Ґроцкий і панна Кейт.

Святкову промову виголосив адвокат Роман Ґ. Смук, член контрольної комісії У. Н. Союзу, котрий прибув на ювилей як представник головної екзекутиви У. Н. С. У своїй промові бесідник передав членам братства щирий привіт від головного уряду і побажав їм доброго щастя та світлої будуччини. „Отсим святом" бесідник сказав, „ви стверджуєте, що минулих 30 літ ви, як члени братства св. Володимира, в згоді спільно й успішно працювали для добра членів У. Н. Союзу та слави української громади в Ст. Луісі. Ви тоді бачили, що в організації є сила, що організовано ви зможете помагати потребуючим членам та їх родинам. Ви збудували разом з іншими українцями в Америці Український Народний Союз, котрий нині представляє найбільшу українську установу в Америці. Силу організації ви найліпше можете побачити у рахункових книжках вашого братства. Там ви довідаєтеся, що за минулих 30 літ ви виплатили потребуючим членам більше як $8,500 на народні цілі до старого краю ви вислали більше як $10,000; більше як $2,000 ви дали на українські установи в Америці. За минулих 30 літ у вашому братстві померло трицять один членів. Ті члени були обезпечені на $25,350. За свого життя ті члени вплатили до посмертного фонду Українського Народного Союзу $4,055, по їх смерті Союз виплатив їх сиротам та вдовам $24,342 — шість разів більше, як те, що було вплачене. Тепер запитаймося тих українців, що не належать до У. Н. Союзу, що вони зробили для себе, для своїх дітей, для свого народу за минулі роки? Нині ми повинні постановити собі, що будемо при кожній нагоді переповідати про добрі діла і заслуги У. Н. Союзу і тим приєднувати нових членів".

Потім говорили: д-р Клим, довголітній і заслужений член У. Н. С., о. А. Лещишин, священик православної парохії у Ст. Луісі, й інші.

Отсі товариства були репрезентовані і зложили ювилейний дар: Тов. „Січ", від. 284 У. Н. С., зложило $10; заступав його предс. п. І. Іващук. Тов. Зап. Січ, У. Р. С. зложило $30; заступав предс. І. Озімка. Жіноче тов. „Любов", від. 373, зложило $10; заступала пані Логуш. Тов. Самостійне у Ст. Луісі зложило $100; заступав предс. І. Добромильський. Українська Православна Парохія зложила $5; заступав предс. Василь Цвупеляк. Пані Ева Чулик від себе зложила $5.

На закінчення провідник програми покликав до слова членів Ювилейного Комітету, котрі висказали свою радість, що своїм трудом вони могли помогти братству св. Володимира відсвяткувати 30-літній ювилей.

Свято закінчено українським гимном.

По програмі почався баль. Молоді і старші забавлялися до пізної ночи.

Присутній.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

МІНЕАПОЛІС, МІНН.

Панахида по бл. п. ген. Тарнавськім.

На вістку про смерть бувшого вожда У. Г. Армії, ген. Тарнавського, наша місцева укр. гр.-кат. громада рішила відправити за його душу панахиду. До церкви зійшлися члени парохії, „Січи", від. У. Н. С., сестрицтва, Марійської Дружини, братства церковного, клюбу хлопців, від. „Провидіння", і заповнили церкву. Перед панахидою о. В. Білинський виголосив відповідну проповідь.

По панахиді п. Бойко і п. Скабар перевели збірку, яку заповів священик. Збірка принесла $20, яку переслано на українську вищу школу в Стемфорді, Конн. Дальшу програму вшанування памяти ген. Тарнавського виконано в Укр. Домі заходами обох місцевих відділів ОДВУ.

В. Мілішович.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ШІКАГОВСЬКА ХРОНІКА

Подає Степан Куропась.

Сінна гарячка (гей фівер) шириться в нашому місті в застрашальний спосіб. Цю недугу приписують хопті, що зветься „горі крес" і належить до родини гірчиці. Росте вона на порожних будівельних площах та при дорогах і доходить до висоти одної стопи. На поміч цій хопті примандрувала зо стейту Мішиґен її посестра, хопта, що зветься „горі алисум", що росте до висоти двох стіп. Стейтовий департамент рільництва перевів у днях від 1. до 15. серпня 2-тижневу кампанію нищення цих хопт. Недузі „гей фівер" помагає цього року велика скількість атмосферичних опадів і вітрів, що заносять бацилі недуги далеко поза терен її дотеперішньої діяльности.

Свято Хрещення Руси святкувала російська кольонія в неділю, 1. липня. Російський епископ Леонтій відправив ювилейну Службу Божу в катедральнім храмі при вул. Левіт. Його співслужителями були епископи грецький, сербський і румунський. У своїй проповіді епископ Леонтій підкреслив, що впродовж 950 літ російський народ, що приняв Христову віру з рук князя Володимира, остається вірний церкві. Подумає дехто, що крадуть нам москалі історію. Яке право, мовляв, їм до Володимира і хрещення Руси? Та фактом є, що досі ніхто в Шікагу не подумав за приміром інших українських громад в Америці відсвяткувати Свято Хрещення України.

Українська Національна Маніфестація, що має відбутися в Ню Йорку на „Лейбор Дей", має в нас багато прихильників. Якби не те, що ділить нас простір, 1,000 миль, то шікаговські народні маси хотіли би побачити Ню Йорк, велику салю „Гіподрому" і причинитися до звеличання цього всеукраїнського народного здвигу української фізичної сили і душі. Та одно можу сказати: шікаговців там не забракне, бо наша громада висилає там своїх делеґатів.

Панахида за упокій душі ген. М. Тарнавського відбулася в нас в неділю, 7. серпня, в православній церкві при вул. Ірі. В той день попрощалася православна громада з покійним командантом 2 корпусу, який окружав Львів, і начальним вождом Української Галицької Армії по уступленні ген. Грекова. В порівнянні до старокраєвих церемоній, які мали там місце з нагоди смерти одного з наших великих жовнірів тієї доби, була це скромна маніфестація душі українського еміґранта в нашому місті.

ВЯЗНИЧИЙ СТОРОЖ У ВЯЗНИЦІ.

Поль Адіо, який був сторожем у французькій вязниці Санте, зо сторожа вязнів сам став вязнем і сидить у келії, — справжня іронія долі — яку передтим мав під своїм доглядом.

У березні 1936-р. із вязниці в Санте втік небезпечний бандит Спілер. Вязень перепилував уночі решітку своєї келії і вирвався надвір. Його помічник, який знаходився на свободі і підготовив утечу, виліз на дерево і скинув Спілерові на вязничне подвіря кінець мотуза. Вязень преспокійно втік.

Слідчий владі вже тоді деякі подробиці втечі були підозрілі, але по якомусь часі та справа присохла. Кілька місяців пізніше Спілер убив у Сен Жан де Люс поліцая. Убивника арештували по двох днях і він попав у вязницю. Підчас слідства бандитові розвязався язик і він почав говорити. До втечі допоміг йому за відповідну заплату сам вязничний сторож Адіо. Він доставив вязневі пильник і він у відповідний мент вийшов із коридору.

Не люблю бути цікавою.

Пані Сметанюкова і пані Кваснюкова попивають каву і гуторять про найновіші події.

Чомуж то ви, пані, виповіли свому льокаторові мешкання? — питає пані Сметанюкова.

— Бо знаєте — каже пані Кваснюкова — я завсіди була і є отвертою і чесною людиною. Я не є підзорлива і хочу вірити всім людям, але коли чоловік цілими днями держить свій капелюх на клямці і в той спосіб закриває нам дірку від ключа, ну, то він мусить мати якусь таємницю...

ЗАБУТІ МАРКИ.

У Швеції траплялося давніше нераз, що поштові марки, які не мали збуту (нпр. дорожчі) переробляли на такі, що були більш потрібні. На таких марках видруковували нову ціну і готово. І ось у 1913 році центральний поштовий уряд ствердив, що має завеликий запас марок із високою ціною. Щоб цей запас зужиткувати надруковано на тих марках нижчі ціни і пущено в рух. Ці значки з додатковим друком вислано головно на провінцію. В одному маленькому містечку на далекій північі купувала часто поштові марки одна молода дівчина. Вона мала хлопця у Стокгольмі та писала до нього що другий день листа. Щоб не бігати кожний раз на пошту, вона купувала собі одноразово цілий аркуш тих передрукованих марок. Та сталося нещастя: її хлопець покинув її. Марки лишилися незужиткованi. Вона сховала їх до шафи й забула про них.

У листопаді минулого року давніша покинена дівчина, тепер вже жінка іншого чоловіка і мати дітей — знайшла у шафі аркуш невикористаних марок. Її один синок займався збиранням марок. Зацікавлений цією знахідкою, синок спитався спеціяліста від філятелістики, скільки така марка тепер коштує. — 200 корон! — відповів знавець.

А марок було біля двіста — справжній маєток.

Любов і апетит.

Жінка до мужа: Давніше ти все брав собі менший кусок печені, а мені лишив більший, а тепер навпаки. Певно ти мене вже не любиш.

Муж: Це ні, але ти тепер багато краще вариш, як давніше.

Освідчини.

Пан до служниці: Василино! я хотів би мати всі гроші, які ти вкрала в мене за довгі роки!

Служниця: Чи пан хотять мене образити, чи може так освідчаються мені?

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

СПРІНҐ ВАЛІ, Н. Й.

З похорону на народні цілі.

В середу, 20 липня ц. р., українська громада попрощала навіки свойого одного найвизначнішого громадянина, найревнішого працівника і найщирішого жертводавця на всі українські, американські і рідно-краєві установи, Андрія Кашинського, який упокоївся в Бозі 17. липня 1938., проживши 67 літ. Похоронений з укр. кат. церкви св. Верх. Апп. Петра і Павла в Спрінґ Валлей, Н. Й. Покійний полишив ґорем прибиту дружину Марію, десять дітей і чотирьох внуки. Покійний був одним з піонірів усіх місцевих товариств і парохії, в яких ціле життя працював як предсідник з малими перервами, а на становищі предсідника місцевого товариства, від. 16. У. Н. Союзу, відійшов від нас. Цей відділ завдяки йому і кільком свідомішим громадянам існував та найкраще розвивався. Тож утрату такої ідейно-працьовитої особи відчувають всі ті, що його знали, з ним працювали, і навіть ті, що тільки бачилися, бо й вони при першій стрічі отримали від нього все, що було їм потрібно: моральну, чи матеріяльну піддержку. Тому й не дивно, що хоч був дощ, на похороні було багато людей місцевих і позамісцевих, навіть з дальших сторін.

Після похорону родина покійного запросила до Народнього Дому на поминки гостей, серед яких був присутний і сам старенький вже о. парох Стех, який провадив релігійно-обрядову церемонію цілі поминки. В часі обіду забрав слово гість з Оборн, Н. Й., А. Двораківський, який представив докладно ціле життя і працю покійного та взивав іти слідами покійного, коли хочемо дійти до своєї найвищої мети, до самостійної і незалежної Української Держави.

Рівночасно візвав присутніх до збірки на ті рідні установи, якими покійний одушевлявся і дорожив. Всіх грошей зібрано $24.16, з чого $2.50 жертвовано на упокійну Сл. Божу, $6.66 на визвольну боротьбу, а по $5 на рідно-краєві установи: „Рідна Школа", „Просвіта" й українських інвалідів. Гроші вислано на призначене місце через Обєднання.

Сама жертва говорить за себе, як присутні глибоко відчували втрату свойого найчільнішого громадянина. Після обідової молитви всі повстанням з місць відспівали „Вічная память" востанне громадно прощаючися з духом покійного, заявляючи, що память про нього серед нас не загине, поки спрінґвальської громади і наших людей в Америці.

Тож спи добрий батьку і вірний сину України, спокійно на отсій прибраній, а свобідній американській землі Вашинґтона, нехай вона буде тобі за рідну і легку як перо.

А. Двораківський.

Степан Мусійчук.

ЗА ХВИЛЯМИ В МИНУЛЕ

Як мило, як любо над бистрим потоком,
Де хвилі клекочуть у млі мого ока.
Шумлять водні струї з гори камяної
І будять колишнє у споминах моїх.
Вода в водопаді як срібло шумує,
А серце у грудях за чимось бануе.
За чим тобі, серце, за чим так тужити?
Весело довкола, аж проситься жити.

Ой, тужить серденько за літами тими,
Що тут, у чужині, мов з хвилями сплили.
А око шукає . . . чого? Ох, я знаю!
Шукає принади, що в рідному краю.
Думки у млі ока на хвилях несуться
У давнє минуле, у споминах шлються.

Ой, чи за роки всі, що тут уплинули,
У рідному краю за мене забули?
Ой, чи там, удома, мене споминають,
Чи тужать за мною, ой, чи забувають?
Чи ще памятає мене рідна хата,
Обора батьківська і липа крислата?
Чи в літі згадає мене луг квітистий,
Садочок тихенький й ставочок пречистий?
Ой, чи запитає у лузі калина:
Де дівся колишній веселий хлопчина?
А чи стара груша про мене там спімне:
Де дівся хлопчина, що тут сидів в тіні?
Чи знає та стежка по кінець городу
Куди той хлопчина колишній днесь бродить?
Куди він блукає, якої співає,
Де доля на старість його пригортає?
Чи верби в долині там думку думають?
Чи часом із вітром про мене згадають?
А чи при воротах, бітьківській криниці
У ніченьку тиху про мене сон сниться?
Чи в місячній ночі ставок там дрімає
І в тихій задумі мене споминає?
А зірки і місяць чи зорять за мною?
Чи знають, чи чують вони мою долю?
А камінь в потоці, під води струми,
Чи тямить, як бив я його там ногами?
А може про мене давно всі забули
І память про мене у хвилях втонула?

Пливіть, бистрі хвилі, потоком вдолину,
Несіть думки мої на хвилях в родину!
А як припливете, вклоніться низенько
Й скажіть, щоб згадали мене там частенько.
Скажіть, щоб згадати давнього хлопчину,
Що з ними жив давно веселі години.
Скажіть, що про всіх я тут пісні співаю
І тихо в чужині з ними розмовляю.
Просіть усіх рідних, хай мене згадають,
Ще доки в чужині літа не вгасають.

Як мило, як любо над бистрим потоком
На хвилях летіти до рідних, далеко!

Востаннє.

Івась Злодійчук стає знову перед судом для малолітніх.

— Це вже востанне, пане суддя — говорить Івась.

— Отже обіцяєш поправитися?

— Ні, але на другий раз стану вже перед правдивим судом.

ЩО ВАРТ „СТАРИЙ ВІК"?

Петро Беган, що дожив до 104 літ життя, запевняв ґазетярів, що розголошена широко „краса" глибокої старости — неправда: старітися, каже він, зовсім не гарно й святкувати свої уродини — зовсім пусте.

Советський побут.

Вибачте, товариші, які у вас можуть бути дані на те, щоб твердити, буцімто в мене бездротний телеграф?

— Саме найкращим доказом є те, що перешукали цілий дім і не знайшли ніде ні кусника дроту.

КОЛИ СЛОН БУВ СТРАХОВИЩЕМ.

Цісар Карло Великий (768—814) вислав у 797 році двох післанців під проводом якогось жида Ісаака з багатими дарунками до свого приятеля каліфа Ґаруна аль Рашіда (786—809) до Багдару і просив його, щоб подарував йому слона. Гарун аль Рашід сповнив бажання цісаря Карла, хоч сам мав тоді лише одного такого звіра. В повороті оба Карлові післанці цісаря Карла згинули, лише Ісаак і два провідники, що їх додав Гарун аль Рашід, дісталися в живтні 801 року зі слоном і ще іншими дорогоцінними дарунками для цісаря до Порта Венере, на південь від Спеції, на Рівієрі. Тому, що був сніг, не могли пускатися через Альпи, перезимували в Верцелі на захід від Міляна, а на другий рік щасливо слона доставили до Німеччини. Дня 20. червня 802 року Ісаак святочно передав слона в Ахені свому цісареві. Еґінгард, життєписець Карла Великого, що оповідає про цю пригоду, каже також, що той слон звався Абул Абаз, як прадід Аль Рашіда та що в 810 році доставили його до Ліпенгайму.

Той Абул Абаз не був перший слон, що тоді ступив на европейську землю. Коли епірського короля Пирга тарентійці покликали, щоб проводив їм у війні проти римлян, переправився Пирг із Греції до Італії з військом і 20 военними слонами, які в битві коло Гераклеї в 280 році перед Христом причинилися своєю незвичайною появою до перемоги тарентійців. Тоді то слон появився в Европі вперше. Колиж картаґінський полководець Ганібаль у 218 році перед Хр. ішов з Еспанії через Альпи до Італії проти римлян, мав зо собою також 37 слонів. Ті слони викликали справжній переполох у краях, якими переходило військо. Щойно тисячу літ після тієї гостини 37 чотироріжних звірів в Европі, показався знов один їх представник — каліфів слон.

У Німеччині слон був справжньою новиною і викликав справжній страх. Самособою, найбільше боялися його діти. І тому, як колись римлянки страшили дітей словами: „Ганібаль іде!", так потім матері лякали своїх пустунчиків страшним Абул Абазом. Пізніше це прізвище в Німеччині перекрутили на Бубубаз, Пупанц, Попанц — що значить страховище.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 12. серпня 1938. року померла в Ню Йорку

МАРІЯ БОБЕЦЬКА

Покійна була членкою т-ва „Зоря", від. 69 У. Н. Союзу. Похорон відбувся в понеділок, 15. серпня 1938.

Хай земля прибраної вітчини буде їй легкою!

Муж і діти.

БОМБИ НА ПАЧКАРІВ ТЕЛЯТ.

Бельґійська митна сторожа дістала ручні ґранати, виповнені до половини вибуховим ладунком, щоб спинити пачкування худоби з Голяндії до Бельґії. Кілька днів бельґійська митна сторожа покористувалася вперше цими ґранатами, щоб спинити шофера пачкаря, який віз вантажним самоходом телята. Одначе шоферові вдалося втекти, бо митна сторожа не вміє ще як слід обходитися з новою зброєю.

ТАРЗАН ПІД ВОГНЕМ.

(70)

Коли чотири дикуни завернулись назад до гурта, Док поволі зліз з дерева і почав обережно назад завертати тим шляхом, яким утікав, щоб віднайти стріли. Вони тепер були йому дуже потрібні. Бідачисько Док наражувався на всі небезпеки, щоб таки побороти дикунів і визволити товариша й Івонну. В тому відношенні він вірно наслідував Тарзана.

Тимчасом Ґолм маширував далі враз зо своїми товаришами в напрямку місця, на якім мали збудувати святиню і принести жертву. Незабаром гори звузились і вони мусіли маширувати вузькою яругою. З одного боку гори витікало джерело і все довкруги розмочувало водою. Ґрунт коло цього джерела був мягкий і небезпечний. Всі вони почали ступати обережно.

Дик ступав раз попереду Івонни, подаючи їй руку, або за нею, охороняючи її від посковзнення. Бо вони мусіли всі вдряпуватися наверх гори, на якій знов видно було рівну площу. Коли вони видряпалися на хребет цеї гори, то побачили, що кільканацять кроків далі береги знов спадали вниз. Там перед ними була округла кітловина, на взір амфітеатру.

Дикуни поставали над краєм гори й оглядали околицю. Це справді було дуже гарне місце для оселі. Бо найголовніше в ньому було це, що воно було добре хоронене з усіх сторін. Івонна задріжала. Вона знала, що дикуни в першій мірі зачнуть будувати жертівник і на нім захочуть принести жертву свому божкові. Цею жертвою мав бути Дик.